
ЧАМЪ КАРДАНИ ҚУРЪОН

Ҳамчуноне, ки аз китобҳои таърих бармеояд, дар замоне ки ҳазрати Муҳаммад (с) зиндагонӣ мекарданд, Қуръон дар шакли китоб набуд. Он дар саҳифаҳо навишта шуда дар дасти саҳобагон пароканда буд ва асосан дар дилҳо (хотирҳо) маҳфуз буд. Оятҳои Қуръон баъзан як оят ё зиёдтар ва баъзан ҳатто як сураи комил ҳам нозил мешуд. Расулulloҳ (с) мефармуданд, ки оятҳои нозилшударо дар фалон ҷои сура ва дар давоми фалон оят китобат кунанд.

Чун он Ҳазрат (с) аз ин дунёи фонӣ ба дунёи боқӣ реҳлат намуданд ва мусулмонон ҳазрати Абӯбақр (р)-ро халифаи худашон интихоб карданд, дар ин асно баъзе имоновардагон аз додани закот саркашӣ намуда, аз динашон гаштанду муртад шуданд. Ҷанги шадида байни муртадшудагон ва мусулмонон ба вуқӯъ пайваست.

Дар он ҷанг бисёре аз қориёни Қуръон ба шаҳодат расиданд ва сафи онҳо кам шудан гирифт. Ҳазрати Абӯбақр ва Умар (р) бо ҳам маслиҳат карда, гуфтанд, ки агар кор чунин давом кунад, ин хатарест барои аҳли Ислом. Чӣ бояд кард? Ҳазрати Умар (р) пешниҳод карданд, ки Қуръонро ба шакли навишта ҷамъ кардан лозим. Аввало ҳазрати Абӯбақр (р) ризо нашуда гуфтанд: "Чӣ тавр кореро, ки дар давраи ҳазрати Муҳаммад (с) нашуда, мо мекунем?". Аммо баъди чанд муддат розӣ шуданд, ки ҳамаи сура ва оятҳои Қуръонро навишта дар як ҷо ҷамъ кунанд. Аввалан ҳазрати Абӯбақр (р) ин корро зарур шуморида, камари ҳиммат баста, саҳобаи киром Зайд ибни Собит (р)-ро ба наздашон хонданд ва ин вазифаро бар зиммаи ӯ гузоштанд, чунки ӯ Қуръонро бисёр хуб аз худ карда буд ва доимо бо ҳамроҳии Расулulloҳ (с) буда, ваҳйи илоҳиро, ки ба он Ҳазрат (с) нозил мешуд, китобат мекард.

Бо вуҷуди он ки ҳазрати Умар ибни Хаттоб (р) ва Зайд ибни Собит (р) Қуръонро бисёр хуб медонистанд, ба ин кифоя накарда, дар масҷид эълон карданд, ки ҳар киро дар ихтиёр сура ва оятҳои, ки дар ҳузури он Ҳазрат (с) ва дар ҳузури ду шохид навишташуда бошад, барои ҷамъ кардани Қуръон ба назди мо биёрад. Дар ин хусус фармони халифа ҳам ба ҳукми иҷро даромад.

Ҳазрати Умар (р) ва Зайд ибни Собит (р) дар масҷид нишаста,

сура ва оятҳои Қуръонро бо шоҳидон як-як аз назар мегузарониданд. Ин корашон муддати як сол давом кард. Баъди ҷустуҷӯ ва таҳқиқи бисёр Қуръонро ҷамъ карданд (Худо аз онҳо розӣ шавад). Баъди он нусхаи ҷамъшударо ба аҳли ҷомеаи онвақта хонда, эълон карданд. Агар як калима ё ҳарфе мувофиқ намеомад, ё пас ва ё пеш меомад, садҳо аз ёд медонистагӣҳо буданд, ки садояшон баланд мешуд. Баъди тасҳеҳу тасдиқ кардани матни Қуръон, ҳама дар як ҷо фароҳам оварда шудани онро ризоият доданд. Ин вазифаи хеле мушкилро ҳазрати Умар ва Зайд ибни Собит (р) бо камоли диққат ва эҳтиёткорӣ ва иштироки фаъолонаи адади бисёри саҳобагони киром бошарафона иҷро намуданд. Баъд аз он Қуръонро дар пӯсти оҳу навишта, аз миёнаш баста, дар хонаи ҳазрати Абӯбакр (р) монданд. Он айнан ҳамон Қуръонест, ки Худованд ба воситаи Ҷабраил (а) ба Муҳаммад (с) нозил шудааст. Чун ҳар вақте даркор мешуд, ба он муроҷиат мекарданд. Баъд аз вафоти Абӯбакр (р) Қуръонро дар хонаи ҳазрати Умар (р) ва баъд аз вафоти ҳазрати Умар (р) дар хонаи духтарашон- Ҳафса (р), ки ҳамсари Расулуллоҳ (с) буданд, нигоҳ дошта мешуд. Баъд бо мурури замон мардуми араб ва ғайри араб ба дини мубини ислом даромада, сафи мусулмонон ва шаҳру қаряҳои мусулмоннишин зиёд мешуд. Барои хондани Қуръон байни мардум ихтилоф пайдо шуд, чунки ҳар кас ҳар хел хонда ва ҳар хел қироъат мекард.

Ҳазрати Усмон (р) – (халифаи сеюми мусулмонон) ин ҳолро дида, аз модарамон – Ҳафса (р) саҳифаҳои даври ҳазрати Абӯбакр (р) навиштаро, ки дар хонаи ӯ нигоҳ дошта мешуд пурсид ва барои нусхаи Қуръонро зиёд кардан фармон баровард.

Баъди тайёр шудани нусхаҳо (дар ривояте шаш нусха тайёр карданд), ки дар пӯсти оҳу навишта шуда буданд, онҳоро саҳифабандӣ намуда, ба шакли китоб, ки онро арабҳо мусҳаф меноманд ба марказҳои мусулмоннишин якнусхагӣ бо ҳамроҳии як қории Қуръон ва ду шоҳид фиристода, фармон бароварданд, ки агар Қуръонро нусха кардан лозим шавад, аз ҳамин нусхаҳо истифода баранд ва қироъатро аз ҳамин қориҳои Қуръон биомӯзанд.

Дар гузашта ягон миллати ҷаҳон ба китобҳои муқаддаси худ аҳамияти ҷиддӣ зоҳир накардаанд, аз ҳамин сабаб нусхаҳои якуми дастанвиси он китобҳои муқаддас дар рӯи ҷаҳон боқӣ намонда, аз даст рафт. Ҳамин сабаб шуд, то ҳар кӣ хост, дар он китобҳои

муқаддас табдилу тағйир ворид карда, мувофиқи табъи дилаш нависад ва гӯяд, ки ин ҳамон китоби осмонист ва ҳамон китоби муқаддас аст. Ба ибораи дигар ном яку аммо маънову навиштаҷот ҳархелаву гуногун, аз ҳамин сабаб онҳо гумроҳ шуданд.

Аммо миллати мусулмон ба ҳифзу ҳимояи Қуръони азимушшаън хело аҳамияти бемонанде нишон доданд. Ҳатто яке аз он нусхаҳои дастнависи аввалин дар шаҳри "Шош" (Тошканд) арзи вуҷуд дорад. Аз ҳамин сабаб Қуръони олами Ислом ҳама якхела китобат мешаванд ва онро тағйир дода наметавонанд. Агар андаке тағйир пайдо шавад, бо тезӣ бо нусхаи аввала муқоиса карда мешавад ва онро ислоҳ менамоянд.

Алҳамдулиллоҳ, дар замони мо низ мусулмонони аз умқи қалб Қуръонро медонистагӣ бисёранд, бинобар ин ягон кас ба тағйир додани Қуръон қодир шуда наметавонад. Ҳол он ки душманони Ислом борҳо ҳаракат карданд, то дар Қуръон раҳнае содир кунанд, аммо алҳамдулиллоҳ, ба нокомӣ дучор омаданд.

Каломи аз ҳама олӣ каломи Парвардигор аст, ки гуфтааст: **"Иннā наҳну наззална-з-зикра ва иннā лаҳу лаҳафиẓун"** (сураи Ҳичр, ояти 9).

"Мо ҳудамон ин Қуръонро нозил кардем ва мо албатта онро ҳимояткунандаем".

Аз ҳамин сабаб, то рӯзи қиёмат ин китоби муқаддаси мусулмонон, ки Қуръони карим аст, бе тағйир боқӣ мемонад.

Бо бардоштани дасти дуо сӯйи Худованди меҳрубон илтиҷо мекунем, ки ба ҳама мӯъминон баҳри дарки Қуръони маҷид лутфу марҳамати хешро арзонӣ гардонад.

Омин, ё Раббал оламин!